

פארק היי ליין בניו יורק מראה ליילי

רכבת לילה למנהטן

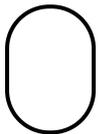
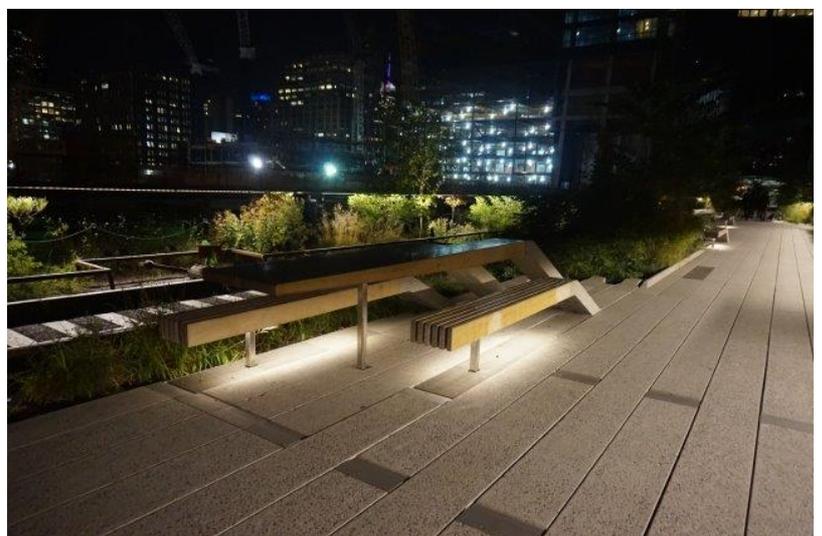
פארק המסילה העילי בניו יורק, ה'היי ליין', מוכר למרבית חובבי הגינון שביקרו בתפוח הגדול, אך הפעם קבלו אותו במבט מעט שונה, במראה סתווי ובחושך

כתבה וצילמה: טל גליקמן, אגרונומית

לא מעט נכתב כבר על 'פארק המסילה העילי' - ההיי-ליין - הנמצא בחלק המערבי של מנהטן, ברחוב 30. זהו אחד הפרויקטים המעניינים שתוכננו ובוצעו בשילוב מוצלח - אם כי לא פשוט - בין התושבים והגורמים המתכננים, היזמים והמבצעים. בביקורי האחרון בניו יורק זכיתי לראות אותו במראהו הסתווי בשעות החשיכה, כשהוא מועצם בתאורת לילה.

סלילתו של קו הרכבת העילי שעליו מתבסס הפארק החלה ב-1929, כחלק מפרויקט פיתוח הצד המערבי של מנהטן. ב-1934 נפתח הקו לתנועת רכבות ושימש בעיקר להובלת מצרכי מזון ותוצרת חקלאית. במשך השנים, עם התפתחות ההובלה במשאיות לצד שינוע אווירי, התייתר השימוש בקו והוא דעך והלך, עד שב-1980 נסגר לחלוטין. במשך שני עשורים הוא היה שלד נטוש באזור מנוון, מרכז לפעילות של כנופיות רחוב.

בקיץ 1999 התייצבו שני תושבי ניו יורק לדיון בעירייה, שעסק בעתיד קו הרכבת. הוחלט שהקו הוא מפגע חסר ערך, ולכן יש להרוס אותו לטובת בנייה חדשה. בתגובה החליטו השניים לאגד קבוצת תושבים כדי להיאבק בהחלטה, תוך שימורו של הקו הנטוש כדי לעשות בו שימוש חוזר כמרחב ציבורי. הם הקימו קבוצה שהובילה דיאלוג מתמשך בין התושבים לרשויות, וגיבשה סביבה קואליציה תומכת של פקידי עירייה, פוליטיקאים מקומיים ותושבים. לבקשת הקבוצה נערך מחקר בו הראו, כי הרווחים מהשמשת האזור יוכלו לכסות בעתיד את עלויות הבנייה ויניבו ערך כלכלי רב יותר מהריסת הקו.

ב-2003 נערכה תחרות רעיונית פתוחה לתכנון ולשיקום הקו הנטוש, בה זכה אדריכל הנוף ג'יימס קורנר (James Corner). בנובמבר 2005 קיבלה העירייה את הבעלות על הקו מחברת הרכבות שהחזיקה בו, ובכך הפך המסלול לשטח ציבורי שאפשר לשקמו.

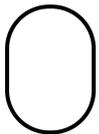

הבנייה החלה ב-2006 וכעבור כשלוש שנים, ב-9 ביוני 2009, נפתח לציבור החלק הראשון של הפארק, שנמתח בין רחוב גנסוורט (Gansevoort Street - שלושה בלוקים דרומית לרח' 14) ועד לרחוב 20. החלק השני, בין הרחובות 20 ל-30, נפתח ביוני 2011 וזכה להצלחה מיידית, שסימנה את המקום כאחד מאתרי התיירות הפופולריים בניו יורק, עם שלושה מיליון תיירים שמבקרים בו מדי שנה. החלק השלישי, מרחוב 30 ועד רח' 34, נפתח בספטמבר 2014 והשלים טיילת באורך של כ-2.3 ק"מ הפתוחה לציבור. שני החלקים הראשונים מקבילים פחות או יותר לשדרה העשירית בעוד החלק השלישי פונה מערבה ברח' 30 לכיוון השדרה ה-12 (ראה מפה).

תהליך התכנון יצר שילוב מרתק בין יזמות תושבים לאינטרסים עירוניים. השטח הוא רכוש של העירייה ומנוהל על ידי מחלקת הגנים והנופש שלה, בשיתוף "החברים של ההיילין" - אותה קבוצה שהוקמה בסוף שנות ה-90 כחלק מהקמפיין למען הקמת הפארק. כיום, לאחר 18 שנות פעילות, הקבוצה מתמקדת בבנייה ובתחזוקה של הפארק, בקידום אירועי תרבות ואמנות בו, ובגיוס תרומות.

התכנון הצמחי מאד מעניין ואינו דומה לפארקים אחרים במנהטן. נעשה שימוש רב בדגניים ובעשבונים, בקבוצות מעורבות ובשטחים קטנים יחסית, תוך מחשבה לדמות למקום מראה טבעי.

השימוש בדגניים מאד משמעותי למראה הגן בחושך ותאורת הגן החכמה מעצימה את מראה הצמחים. התאורה משולבת באופן עדין לאורך שביל ההליכה, אך גם בתוך הערוגות יש שימוש בגופי תאורה במוקדי צמחיה. בחלק התחתון של המעקות משולבים פסי לד כך שכל הערוגה מקבלת תאורה רציפה. בנוסף, התאורה לא מתמקדת רק על האלמנטים הצמחיים אלא גם על אלמנטים פיסוליים, על קירות מצוירים של הבניינים מסביב ובאזורי ישיבה אינטימיים מחוץ לשביל ההליכה המרכזי.

שימוש בתאורה במקומות ציבוריים הוא משמעותי מאוד וכאן רואים באיזו מחשבה תוכננה המערכת. התאורה אינה אגרסיבית ואין כוונה לתת הרגשה של אור יום, נהפוך הוא. המחשבה היתה להתקין תאורה רגועה שתבליט את השבילים ואת הצמחיה בעדינות רבה. השילוב של פסי הלד לאורך חלקם התחתון של המעקות יוצר אפקט קסום, שלא מפריע למבט שמופנה כל הזמן גם לכיוון הנוף האורבני שעוטף את כל ציר ההליכה. בסתיו, כשחלק מעלי העצים מקבלים גוונים אדומים, האפקט של התאורה מתעצם.

דגניים רבים פורחים בסתיו וכאן נעשה שימוש נפלא בהם. גם מאוחר יותר, בחורף, למרות המראה ה'יבש' שלהם, הם מוסיפים להרגשת הטבע לאורך ציר ההליכה.

להמשך קריאה על הגנים הפתוחים של אמסטרדם

אינדקס גננים

אינדקס משתלות

אינדקס מוצרים

מוסדות לימוד והעשרה

